

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O novi trtni bolezni.

Minoli teden slišalo se je mnogo govoriti o novi trtni bolezni, ki se je baje pokazala na Tržki gori. Mlado listje trt postaja namreč v nekterih vinogradih rudeče in dobi na zgornji strani izbruhnine, katere so na spodnji strani lista bele.

Ta zadnja prikazu ni nič drugega, kakor v obče in povsod, kjer trta raste, znana trsna pršica (phytoptus vitis, Weinblattmilbe), majhna živalca, ktera živi na spodnji, redkokdaj na zgornji strani lista in povzroča na njem izbruhnine, katere so na nasprotni strani prevlečene z mnogimi belimi progami (Orineum), ktere pozneje porjave.

Te bele partije (lise) na spodnji strani lista so podobne onim, ktere provzroča strupena rosa (peronospora viticola), samo da peronospora izbruhnine ne napravi.

Trsna pršica škodi samo takrat, če nastopi v veliki množini, in škodi s tem, da se list, posebno če je še mlad, skrivi, pozneje ovne in se posuši.

Sredstva nimamo drugega, kakor obiranje napadenih listov. Dobro koristi tudi škropljenje z galico, in ker je sedaj že prišel čas za prvo škropljenje proti peronospori, priporočamo vinogradnikom, da take od trsne pršice napadene liste poškropijo tudi na spodnji strani lista, kjer ima živalca svoj sedež. Da postaja listje rudeče, je vzrok deloma živalca sama, deloma hladno in deževno vreme, ker se v takih slučajih jako rad poleg zelenega barvila (chlorophyll-a) vtvarja v listu tudi rumeno barvilo (xanthophyll in etiolin) in rudeče barvilo (anthokyan.)

Kam pelje nevednost, razvidimo iz tega, da so nekteri ravno vsled rudečega listja smatrali to prikazen za hudo, pri nas v Avstriji doslej neznano bolezen črno rijo (Læstidia Bidwelii, tudi Phoma uvicola imenovano, angleško Black-Rot, beri: blekrot). Black-Rot, rot Black, roth Blatt, rudeči list so, kalkulirali in tako smo prišli od dosti nedolžne vinske pršice do hudo nevarne črne rije. Black-Rot pomeni namreč črno gnilobo, kakor sorodna bolezen White-Rot (beri: vajtrot) belo rijo ali belo gnilobo pomeni.

Vsled črne rije postane namreč grozdje črno in odtod ime. Na listu se sicer črna rija tudi pokaže, ampak ne v obliki rudečega lista, marveč v obliki rujavih, temno obrobljenih madežev, kateri so pozneje nasejani s črnimi debelimi pičicami, ali bolje rečeno mozoljčki, kateri so pomnoževalni organ te glivice.

Priporočamo tistim, ki radi take novosti v svet trobijo, da se poprej prepričajo, ali da se posvetujejo s kakim strokovnjakom, in da ne begajo našega že tako dosti prestrašenega in od raznih nesreč zadetega vinogradnika.

Delujmo skupno za napredek sadjarstva!

Sadjarstvo je že od nekdanjega časa za Dolenjsko. Važno in koristno je bilo že takrat, ko se je našim kmetovalcem sploh boljše godilo kakor se godi dandanes, in ko še ni bilo nobene prave prilike za prodajo sadja. Odkar so se pa kmetijske razmere obrnile na slabše, odkar naši gosudarji le s težko izhajajo, postaja tudi sadjarstvo čim dalje bolj važno in toliko važnejše, kolikor slabše se nam godi.

Na važnost sadjereje so nas opozarjali naši veščaki že od nekdanjega časa, in ko bi jih bili takrat pridno poslušali in se ravnali po njih lepim naukih, gotovo bi nam sadjereja prinašala sedaj lepše dohodke kakor jih imamo. Ranjki misijonar in vneti sadjerejec Fr. Pirc napisal je leta 1863. besede, ki še danes veljajo, rekoč: „Spoznati moramo, da smo v reji sadja še daleč zad in da ne preudarimo dobička, katerega bi nam vrglo obilno dobrega sadja. Vidi se sicer tudi na Kranjskem že marsikje žlahtno sadje, vendar še veliko zemlje prazne leži, katera bi lahko rodila žlahtno sadje in prihodke izboljšala“. Vneti sadjerejec župnik Ripšl piše doslovno l. 1874: „Ako bi se naši kmetje sadjereje prav poprijeli, bi marsikteri med njimi si vsako leto več sto goldinarjev pripravil brez velikih skrbi in brez težavnega dela“. — Resnica je, da leži še veliko tisočakov zakopanih po Dolenjskem, katere bi lahko leto za letom prejeli od naše zemlje, ko bi se sadjarstva prav in v večji meri po-

prijeli. Ako smo odkritosrčni, priznati moramo Dolenjci, da smo se dosedaj premalo zanimali za sadjerejo in premalo smo poslušali zlate nauke svojih prejšnjih in sedanjih učiteljev.

Ako hočemo dandanes sadje dobro prodajati in se s sadjerejo bolj uspešno pečati kakor nekdanj, lotiti se moramo sadjereje po pravih načelih. Saditi moramo pred vsem le tako sadje, ki se rado kupuje in dobro plačuje. Za kupčijo saditi bo le najpripravnejše vrste sadja, ta pa v večji meri, kakor dosedaj. Vrste, ki niso kraju in razmeram primerne, bo treba opustiti. Popolnoma napačno je, zasajati prostore z vsakovrstnim sadjem, kakor je bila dosedaj navada pri naših boljših sadjerejcih. Sadni vrti z mnogoštevilnimi vrstami sadja so za bogate grajščake, ne pa za malega posestnika, ki hoče od sadjereje lep dobiček imeti.

Da se ta preobrat v sadjarstvu zvrši prej ko mogoče po celi Dolenjski, treba je skupnega in vstrajnega dela, katerega se je lotiti po gotovem načrtu. In da se bo lahko pričelo z reševanjem te za celo Dolenjsko važne naloge, zato se priredi dné 2. junija t. l. v Novem mestu zborovanje sadjarjev, kateremu želimo mnogo uspeha.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državnega zbora seje so vedno bile le prepir in družega se je malo ali pa nič storilo. Suče se vse tako, da bo vse Slovanom na škodo, posebno pa še Slovencem. Naj počno Nemci kar bočejo, za-nje ni nič krivično, za-nje ni nič neollikano, za-nje nikdar vlada nima šibe. Izvršitev raznih del in naprav ima izostati, ako državni zbor do konca letošnjega leta proračun ne odobri. Kdo drugi je kriv, da do tega še ni prišlo, kakor oni nemški neotesani razsajači. Bodemo pa radi tega tudi Slovenci občutno kaznovani; kajti vlada namerava izbrisati mnogo teh syot, ki so bile za javne naprave v proračunu, mej temi bodo za nas najbolj občutljive sledeče svote: 51.000 gld. rednega prispevka za ceste na Krauskem, 45.000 za zagrebško državno cesto v Novem mestu in za most čez Krko, 26.300 za vodne zgradbe ob Savi, 120.000 za deželno vladno poslopje v Ljubljani, 50.000 za zgradbo sodnijskega poslopja v Ljubljani, in še mnogo drugih svot. Zaabiti se še stvar predrugači, saj zakon mora vendar vsem enako veljati.

Presvitli cesar je 11. maja v Budimpešti vsprejel delegacije. Povdarjal je v prestolnem ogovoru, da je razmerje monarhije proti tujim državam najboljše. Da je nevarnost, ki je pri grško-turški vojski bila, minula ter pohvalil vojaštvo. Obžaloval je, da se kljub po vladarjih podpiranemu posredovanju papeža ni posrečilo pre-

prečiti špansko ameriške vojske. Dalje je rekel cesar, da je vlada glede na negotovi položaj poskrbela za mnogo vojnega orožja.

Na Dunaju zbrala so se gasilna društva vsega cesarstva o priliki otvoritve razstave, in da presvitlemu cesarju povodom petdesetletnega vladanja častitajo. Bilo se je sešlo nad 20 tisoč gasilcev.

V Lvovu v Galiciji bi kmalu nastali velikanski izgredi, radi draginje kruha in pomanjkanja živil, ko bi jih policija ne bila zabranila. Vže so napadali pekarije in jih hoteli izprazniti. Državni poslanec Kozakiewicz je komaj ljudstvo pomiril. Mestna uprava bode sedaj sama prevzela peko kruha in ga po lastni ceni prodajala. Tudi v drugih krajih Galicije trpi ljudstvo pomanjkanje in prosi pomoči.

Kaj je novega po širokem svetu?

Nemiri in vstaje širijo se dan za dnevom, in to v že precej velikem obsegu. Na Italijanskem tožijo ljudje za dragino; zahtevajo dela in kruha. V Neapolju so bili velikanski izgredi. Ljudstvo je gradilo barikade, vojaštvo je streljalo, na obeh straneh je mnogo ranjenih in mrtvih. Vlada je razglasila izjemno stanje. Nedvomno so socijalni demokratje provzročitelji revolucije. V Milanu je bila grozna vstaja, ubitih je bilo nad 1000 ljudi, in neštevilno mnogo ranjenih. In tako v mnogo krajih laške dežele. Vlada ima silno opraviti, da mir vzdržuje. Davek na žito in moko so znižali.

Na Španskem so splošni nemiri nastali zaradi vojske, ktera se jim je pri prvi bitki slabo obnesla. In kar je še hujše, tudi v višjih krogih se čuje nezadovoljnost s kraljevim prestolom.

Vojska med Španci in Amerikanci se nadaljuje. Prvi strel zagromel je iz ameriškega topa 22. aprila, isti dan so Amerikanci tudi prvo ladijo vjeli, ki je imela blaga za 80 tisoč vrednosti. Ali so že imeli takrat pravico, ladjo vzeti, o tem bo še dogovor. — 1. maja zjutraj je bila prva bitka med Španci in Amerikanci na morju pred mestom Manila na Filipinskih otokih. Amerikanci so premagali Špance in jim uničili tamošnje brodovje. Špancev je mnogo pobitih, ker so Amerikanci posebno spretno streljali; nasprotno pa je Amerikancev prav malo padlo, ker so sovražne krogelje ali pred brodovjem že v morje padle, ali pa mimo letele. Obe državi se sedaj pripravljata na drugo bitko, ki ima že določiti usodo vojske.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Soboto 7. maja je priredilo „Dolenjsko pevsko društvo“ običajni spomladanski koncert. — V prvem delu vsporeda je zjedinjen zbor Glasbene Matice in pevskega društva pokazal v Nedvedovem „Nazaj v planinski raj“ in Wagnerjevem

zboru iz Tannhäuserja „Srčno pozdravljamo dvorano krasno“ in oziroma možki zbor v Kržkovskega „Utopljenki“ vse svoje vrline. Izborno podali so nam biser iz „Prodane neveste“ sekstet gč. Arhova, Dolenceva, Sarkova in gg. Kozina, Testen in Toporiš. Kot solistinja je pela sanjavo Griegovo „Solvejgino pesem“, živahno in ognjeno Mascagnijevo „Me ljubi?“ ter nežno pobožno Lisztovo „Kt ljubek cvet se zdiš mi“ z znano dovršenostjo gč. Milka Dolenceva. Burna pohvala je spremljala s strani občinstva vse točke. — Po koncertu se je vnel kratek, a živahen ples.

Čudno je, da pevsko društvo v dosednjem svojega lepega namena, dobiva tako malo vzpodbudne podpore ravno od take strani, odkoder bi je smelo največ pričakovati. Ta večer smo namreč, in sicer še več kot sicer, — videli takih, katerih ni bilo. Kaj čuda, da so potem naše družabne razmere tako neverjetno mrtve. —

Iz Črnomlja. — Dopisov iz našega mesta je malo po časnikih, zatorej naj nekoliko spregovorimo o našem vrlem „Bralnem društvu“. Kakor druga društva, tako tudi naše od dne do dne bolj napreduje. ne rečem v podporah, ampak v svojem delovanju. Stoprav v nedeljo 8. majnika priredilo je društvo svojo peto veselico s sodelovanjem mestne godbe na lok. Priprava za veselico je bila skrbra in točke vsporeda so se precizno izvrševale. Zbori so pričali o veliki usposobljenosti našega, šele pred kratkim časom osnovanega društva. Viharno je bil vsprejet lahko rečemo v našem mestu še nikdar slišan zbor: „Slovenec in Hrvat“, kateri se je moral na občno željo udeležencev ponoviti.

Kvarteta „V tibi noči“ in „Mornarska“ izvajala sta se nad vse nepričakovano dobro. Posebno nam je pohvaliti pevce delujoče pri kvartetih. Na prošnjo g. učitelja Rudolf Schiller-ja, sodeloval je pri teh novodošli učitelj g. Rudolf Gross, kateri je s svojim tenorjem vzbudil pri občinstvu uprav splošno senzacijo, ker pel je milosljučivo in s pesniško izurjenostjo, katera je pri tem glasu le težko mogoča. Želimo le vsi, da bi nas gospod še z naprej podpiral s svojim spretnim čistim tenorjem in da bi v ožjo zvezo z nami stopil —, da bi pristopil kot ud našemu društvu —.

Gosp. Rudolf Schiller pokazal je vnovič svojo pesniško izurjenost in kot predsednik in pevovodja društva dokazal, kaj stori isti, ki ima trdno potrpežljivo in za omiko naroda nižjega sloja bijoče srce. Društveniki izrekamo mu javnim potom presrčno zahvalo za njegov veliki trud in potrpežljivost s prošnjo, da bi tudi v naprej ostal trden in zvest voditelj našega društva. Gg. Fabian in Schweiger izvajala sta točke prav dobro.

Vsi si želimo, da bi nas naš zbor kmalu zopet razveselil s zopetno veselico, ker se pri nas o veselica drugih društev itak že precej dolgo nič ne čuje.

Po petju sledila je igra „Zamujeni vlak“. Redek prikaz pri nas! Pri vseh dejanjih se je videlo, s kakšno pozornostjo je sl. občinstvo opazovalo igralce, kateri so svoje vloge izvrstno izvajali in vkljub smeja občinstva iste resno nadaljevali.

Veselica bila je dobro obiskana.

Iz Krške okolice. — Nedavno je bilo v Slovencu čitati, kako se v litjskem glavarstvu nemščina širi. Tudi pri nas ni bolje. Poprejšnji gospod glavar je bil v tem oziru pravičen, in sedaj se na prav navadne slovenske vloge nemški odgovarja; naj so že kake prošnje za dispenze pri sklepanju porok, naj so zaradi

uboštva, ali še celo cepljenja koz, vse gre v blaženi nemščini.

Pri c. kr. okrajnem šolskem svetu se je poprej izključno obravnavalo slovenski, sedaj se pa malo slovenskega sliši, ko hočejo njega člani veljati za goreče Slovence. Poprejšnji c. k. okr. šolski nadzornik je dopisoval na šolska vodstva slovenski, sedaj so taki dopisi bele vrane. Zares, daleč smo prišli! —

Bil je tu nastavljen političen uradnik. Nekoč povabi knetico, da se opraviči, ker je bila proti orožniku nevljudna. Gospod uradnik: „Vi ste zatoženi, da ste z žandarjem debeli.“ Knetica: „Gospod, nisem.“ Uradnik: „Tukaj je zapisano in žandar je naznanil, da ste z njim debela.“ Knetica: „Gospod, pri moji duši, da nisem debela.“ Gospod uradnik je imel besedo „debel“ za surovost (nemški grob), knetica pa za nasečnost.

Domače vesti.

(Premil. g. knezoškof Dr. Jeglič) se pripelje v Ljubljano v petek 20. maja, in bo v nedeljo 22. maja slovesno intronizovan. Dne 20. maja mu bodo priredila nekatera ljubljanska pevska društva sijajno bakljado in serenado.

(V slovo) od premilostljivega knezoškofa Jakob Missia zbralo se je minoli četrtek v škofovi palači duhovništvo vse škofije. V pondeljek odpelje se v Gorico, kjer bo slavnostno sprejet.

(† Josip Leinmüller,) c. kr. nadinžener v pokoju, umrl je 29. aprila v Mariboru v starosti 76 l-t. Rajni gospod je služboval mnogo let v Novem mestu in je bil radi njegovega ljubeznjivega značaja povsod priljubljen. Bil je po rodu Dunajčan, a spoštoval je naš narod in z njim v prijaznosti živel. Le zaradi družinskih razmer se je umirovljen preselil v Maribor, kjer je bogoslužno preživel svoje poslednje dni. Mir mu bodi!

(Nove ustanove.) Mnoge občine so že sklenile, kako izrazijo izkaz udanosti do presvitlega cesarja ob priliki Njega petdesetletnice. Novo mesto si je sicer že velike stroške v prosep mesta naložilo, vendar ne more in noče zaostati, da bi tudi na vnanje ne pokazalo visocega spoštovanja in resnične udanosti, ktero kakor nekdanj, tako danes do presvitlega stola goji. Torej je v mestni seji dne 6. maja sklenilo, da ustanovi dijaško štipendijo za 100 gld. na leto, oziroma dve po 50 gld. Dalje ustanovo 100 gld., katera se ima vsako leto 2. decembra razdeliti št. siromakom v Novem mestu stanujočim. Dalje ima biti slavnostni banket, k kateremu se dostojanstveniki povabijo. Razsvetljavo mesta in bakljado napravijo že itak meščanje brez občinskega naročila.

(Zborovanja sadjarjev v Novem mestu) se bodo udeležili razun vnetih naših sadjerejcev tudi naši strokovnjaki in izvedenci gg.: sadjarski učitelj Belé, vodja Doléne, popotni učitelj Gombač, ravnatelj Pirc in nadučitelj Žirovnik. Izmed podružnic so nekatere že prijavile svojo udeležbo. Naj nam blagovole tudi druge podružnice naznaniti, po katerih članih bodo zastopane pri zborovanju. Pričakujemo, da bo udeležba mnogoštevilna tudi od strani našega učiteljstva, ki rado sedeluje v prosep sadjarstva in ima tudi že lepe izkušnje na tem polju. Zborovanje se prične ob 1/2 11. uri dopoldne.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu aprilu 1898 je 171 strank vložilo 29.900 K 97 h, 111 strank vzdignilo 27.529 K 45 h, toraj več

vložilo 2.371 K 52 h, 16 strankam se je posojil izplačalo 35.470 K 26 h, stanje vlog 1.009.180 K 90 h, denarni promet 132 224 K 59 h.

(V bolnišnico Usmiljenih bratov) v Kandiji pri Novem mestu se je sprejelo meseca aprila 54 bolnikov, koncem marca jih je ostalo 32, skupaj torej 86. Od teh se jih je ozdravilo 34, zboljšalo 17. Umrli je eden in sicer vsled srčne hibe. V oskrbovanji ostalo jih je 34. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 1051.

(Stenografski venček.) V gimnazijskem poslopi je bilo s privoljenjem vis. ces. kr. deželnega šolskega sveta dne 9. majnika od 8 do 9. ure zvečer prvo stenografsko predavanje, kojemu je prisostovalo do 20 članov, ki so z velikim zanimanjem sledili pouku. Udje stenogr. venčka se bodo vadili odslej v slovenski stenografiji po Bezenšekovem prevodu redno tri ure na teden. Jednaki venčki naj bi se osnovali tudi po drugih večjih krajih po Slovenskem.

(„Pevsko društvo Glas“ v Sodrašici) namerava blagosloviti binkoštni ponedeljek na slovesen način svojo zastavo. Kumovanje zastavi je blagovolila prevzeti gospa Albina Višnikar, soproga gospoda svetnika ter deželnega poslanca v Ribnici, a blagoslovljenje gospod dekan iz Ribnice. Pri tej priliki priredi pevsko društvo večjo slavnost s sodelovanjem godbe.

(Majnikov izlet) so imeli šolarji novomeške mestne šole 3. maja v spremstvu svojih gg. učiteljev frančiškanov pri krasnem vremenu. Imeli so ob 7. uri sv. mašo pri Božjemu grobu, pri kateri so kaj lepo in ljubko peli pri spremljevanju harmonija. Potem so šli v bližnjo hosto ter se tam razvedrili pri prostih igrah. Gimnazijci so šli majnikovat v Trebenj in Mirno peč, a vremena niso imeli toli ugodnega.

(Golobi — pismonoše.) V nedeljo popoldne je g. Demscher iz Novega mesta izpustil na Grosupljem 11 golobov pismonoš. Ob 3. uri izpustil je prvi oddelek. Brzjav iz Novega mesta mu je sporočil še na Grosuplje, da je prišel ta oddelek, in sicer vseh pet golobov, skupaj ob 4. uri 6½ minut. Domov prišedši bili so golobi jako utrujeni, pustili so 1 do 2 minut perutnice od truda viseti, toda kmalu so si opomogli ter pričeli jesti. Pripomniti je, da so se imeli golobje z jako neugodnim yetrom boriti, kajti pihal je direktni izhodni veter, kateri je bil v višjem ozračji še mnogo hujši. Golobi so naravnost krenili domov v Novo mesto. Preje, ko je bil izpuščen slednji oddelek, naprosil je g. Demscher navzoče občinstvo, da je stopilo tako, da so morali golobi, ko so se dvignili, ravno proti zahodu namesto proti izhodu (v Novo mesto) kreniti. Toda vkljub temu zavili so jo golobje takoj domov. Golobje so vsi dospeli domov. Navzoče občinstvo se je za stvar jako zanimalo. Ker mora g. Demscher še letos napraviti golobjo zvezo s Terbižem in to vsled c. kr. vojnega ministerstva, spusti te golobe še tekom tega ali početkom drugega meseca iz Ljubljane.

(Iz Zagreba.) Božja pot k Mariji Bistriški na Hrvaškem. Minulo leto bilo je Dolenjcev do 200 oseb na tej znameniti božji poti, ki so bili od bratov Hrvatov najljubezniveje sprejeti. Pobožnost bila je krasna in spodbudljiva. Letos se začnejo shodi 22. maja. Prvi romarji pridejo iz ogerskega, pozneje tudi iz različnih drugih strani. Iz naše dolenske okolice začno hoditi 25. maja. Kdor želi te romarske poti k Mariji Bistriški se udeležiti in želi obširnejših pojasnil, naj se obrne do gospodarja Ivan Luzar-ja iz Drame občine St. Jernej.

Železnica odide iz Vidma ob 1½3. popoldne, ter stane do Zaprešiča 43 kr., iz Brežic pa 31 kr. Vožnje v Marijo Bistrico Zlatar je 4 ure in velja 50 kr.

(Pri sv. Miklavžu na Gorjancih) bo 26. t. m. v četrtek pred binkoštni običajni shod, ako bo ugodno vreme. Ob 9. uri bo duhovno opravilo v ta namen, da nas dobrotni Bog obvaruje povodnji in drugih nezgod. Po sv. maši bo tudi darovanje za cerkvene namene. Lična cerkev, ki se je s tolikim trudom in toliko žrtvami postavila, potrebuje še mnogo, zlasti, da poravnava dolgove. Radi lepo vabimo častilce sv. Miklavža, naj se pobožnosti obilno udeleže.

(Komisija za cenitev dohodninskega davka) obstoji iz naslednjih gospodov: Za okraj Črnomelj: a) po volilcih voljeni: Ivan Müller, posestnik in Friderik Sertič, okr. glavarstva tajnik iz Črnomlja; Leopold Gangl, obč. tajnik iz Metlike. b) Namestniki: Anton Kupljen, notar; pl. Schiwitzhofen, okr. glav. komisar iz Črnomlja; Karol Govanec, trg. iz Metlike. c) Od vis. fin. ministerstva imenovani: Anton Kožar, davkar v Metliki; Feliks Nitsch, davkar v Črnomlju; Emanuel Fux, trg. v Metliki. d) Namestniki: Franc Uršič, davk. pristav v Črnomlju; Teodor Žnidaršič, davk. prist. v Črnomlju; Jan. Puhek, trg. v Črnomlju. — Za Litijo: a) Evgen Zublin, tovarnar v Gradcu; Ivan Jenko, nač. postaje v Litiji; Frid. Berdais, veleposestnik na Šavi. b) Rih. Mihelčič, trgovec v Toplicah; Franc Slanc, zasebnik v Litiji; Andr. Mauer, posestnik v Zagorji. c) Ign. Klinc, davk. kontrolor v Litiji; Josip Javornik, trg. iz Žalne; Vinc. Slivnik, trg. v Št. Vidu. d) Jan. Ditrich, davk. pristav v Litiji; Jan. Kristan, poštar pri Sv. Roku; Ant. Kunstek, trg. v Št. Vidu. — Za Novo mesto: a) Fran Šešek, davkar v Novem mestu; Ign. Fajdiga, gimn. prof. in Otmar Skale, živinozdravnik v Novem mestu; b) Blaž Dolinšek, sod. tajnik, Fran Jeraj, gimn. prof. in Martin Mohar, vodja sodn. uradov v Novem mestu. c) Fran Ravnikar, davk. oficijal, Fran Perko, trgovec in Fran Gregorič, davk. kontrolor v Novem mestu. d) Ant. Vavpotič, davk. ofic., Jurij Pfeifer, fin. straže nadkomisar v Novem mestu, Josip Klinc, posest. s Polja. — Za Krško: a) Viljem Pfeifer, drž. posl. iz Krškega; A. grof Barbo, grajšč. na Rakovniku; Ign. Wutscher, posest. iz Brezovce. b) Dr. Menzinger, advokat in dr. Jurij Pučko, notar v Krškem; dr. Ignacij Namorš, zdravnik v Jesenicah. c) Karl Tavčar, davkar in Edv. Wencais, davk. pristav v Krškem; Alojz Gatsch, trg. v Kostanjevici. d) Makso Lileg, davk. kontr. v Krškem; Iv. Pfeifer, poštar v Leskovcu; Otmar Sever, c. kr. nadporočnik v Kostanjevici. — Za Kočevje: Alojz Loy, župan v Kočevju; Franc Višnikar, sodni svetnik v Ribnici; Flor. Tomitsch, gost. v Kočevju; b) Dr. Emilij Burger, notar v Kočevju in Ignacij Gruntar, notar v Ribnici; Jan. Arko, zasebnik v Kočevju; c) Jos. Jaklitsch, davk. ofic. v Kočevju; Ferd. Doganotz, trg. v Vel. Laščah; Rud. Schädinger, logar v Kočevju. d) Ed. Schubitz, davk. ofic. v Kočevju; Fran Picek, trg. v Ribnici; Jos. Hartman, trg. v Vel. Laščah.

(Za II. zasedanje porotnih obravnav,) katere se bodo začele 23. maja pri tukajšnjem okrožnem sodišču, izzrebani so glavnim porotnikom naslednji gg.: Brunskole Fr., pos. Črnomelj; Kerin Jan., posestnik Križevo; Ivec Jak., pos. Gor. Paka; Malnerič Mart, pos. Krupa; Hrastnik Alojzij, posestnik Raka; Drobnič

Jurij, pos. Soderšica; Kraševic Anton, pos. Št. Vid; Zajc Tomaž, pos. Žigmarice; Požek Miko, posestnik Grublje; Malič Peter, pos. Vinice; Schauer Josip, pos. Poljanska; Kerže Mart., pos. Sodražica; Bohte Jan., pos. Zastava; Lesar Fr., pos. Sušje; Grebenc Franc, pos. Velike Lašče; Škerbe Anton, pos. Žužemberk; Doganotz Ferd., trgovec Velike Lašče; Pogorelec Val., pos. Sodražica; Dr. Rudež Teodor, grajščak Ribnica; Pirnat Stefan, pos. Višnja gora; Rus Janez, mlinar Breže; Magovac Fr., gost. Gmajna; Jerman Jožef, pos. Černomelj; Augustin Jan., pos. Podturn; Rajmer Anton, pos. in trg. Metlika; Kramarič Martin, pos. Slamna vas; Kromar Jan., pos. in mlinar Dolenja vas; Verderber Jos., pos. in gost. Kočevje; Persche Gust., trgovec Metlika; Bajuk Juro, pos. Božakovo; Kramarič Jan., pos. Radovica; Arkar Jan., pos. Trebčavas; Fink Franc, pos. Poljanska; Mauser Jožef, pos. Polom; Vahčić Janez, pos. Cirklje; Hartman Jožef, trgovec Velike Lašče. — Nadomestnim porotnikom izžrebani so sledeči gg.: J. Krajec, pos.; Germ Karl, grajščak; Umek Vinko, pos.; Mogolič Josip, pos.; Schwarz Frid., hotelir; Pauser Adolf, trgovec; Duler Josip, pos. iz Novega mesta; Grašič Fr. pos. Gotna vas; Per Alojzij, pos. Dol. Vrh.

(Nova knjiga) „O jétiki, sušici ali dêri“. Spisal dr. Anton Pogačnik, tačas zdravnik v Gorici (via del Ponte nuovo št. 26), bivši skozi 25 let specialist za pljučne bolezni na Dunaju. Cena: 25 kr., po pošti 28 kr. Knjižica se dobiva pri lastniku: Janku Lebanu, nadučitelju na Trebelnem pri Mokronogu (na Dolenjskem.) Gospod pisatelj prav razumno in zanimivo piše; mej drugim pravi: Jetika se da odpraviti, če je ista šele v začetku svojega razvoja in če jo prav zdravimo; negotov je uspeh zdravljenja, če bolezen že dlje časa traja; popolnoma brez uspeha pa je vsako zdravljenje, če se je jetika že popolnoma, močno razvila. Mislimo, da bo našemu narodu knjiga dobro došla.

Razne vesti.

* (Bogati Amerikanci) so se kaj rodoljubne pokazali sedaj o priliki vojske. Jay Gould je dal za vojno prav lepo z vsemi potrebščinami preskrbljeno barko. Astor Chauler, sin bogatina, zbral je na svoje stroške tisoč mož, ktere hoče za čas vojne sam vzdržati. Geo Gould je obljubil za slučaj vojske vse narodu na razpolago dati; imovine pa ima 35 milijonov dolarjev. Kralj železnice John Jakob Astor pa je obljubil za čas vojne brezplačno vporabo vseh železnic.

* (Filipinski otoki,) za katere se sedaj Španija in Amerika bojujeta, obstoje iz nad 1.200 otokov, od katerih sta Luzon in Mindanao največja. Skupna velikost je nekoliko večja kot Italijanska dežela in nekaj manjša od Avstrije. Zemlja je jako rodovitna. Tam pridelujejo posebno mnogo kave, prežilke in prideliva. Obrežja pa so za trgovino in promet kaj priprava. Število prebivalcev cenijo do 9 milijonov; od teh 1.600 Evropejcev in poleg domačinov kacic 100.000 Kitajcev. Domači govore 15 narečij brez tujih jezikov, katerih je kaj pa da tudi mnogo. Vladanje otokov je izročeno španskemu guvernerju, ki ima zopet svoje podredjene oblastnike. Ti otoki o v španski posesti že od leta 1569. Puntí so se tu pogosto pojavljali. Tako v letih 1812, 1823, 1841, 1848, 1852, 1872 in tudi pred dvema leti. Vslej so zopet potlačili vstajo. Videti je, da so to bila že stara pripravljavanja za vojsko, ktera se je sedaj vresničila.

Ko se zdaj ob času te vojske vse rado pogovarja o Španiji in je vse nekako bolj zanimivo postalo, povemo našim bralcem še naslednje:

Izmed vseh narodov kar jih brodari, to se pravi, ki imajo glavno kupčijo pa tudi vojne moči na morju, imeli so Španci največ nesreč s svojim brodomjem. Minolih 400 let zgubili so blizu 600 vojnih ladij, in vselej je pri tem mnogo ljudi poginilo. Leta 1518, ko je Španska s svojo močjo na morju jela mogočna postajati, poslala je svoje brodovje v Algier na vojno. Nastali vihar pokončal je 30 bark, in 4000 mornarjev je potonilo.

Drugi poskus, Algier pridobiti, vršil se je pod Karlom V. še nesrečneje. 140 bark z 8000 mornarji je konec storilo. Pri drugi priliki leta 1562 utopilo se je 20 bark in že zopet prihodnje leto v morskem zalivu Kadiks zaradi nevihte 15 bark. Leta 1588 je poslal Filip proti Angležem svoje „nepremagljivo brodovje“. V vojni in po nevihti uničenih je bilo 81 bark in 14.000 mornarjev; skoro toliko bark in ljudi končalo se je v istem stoletju.

Listnica uredništva.

St. Vidčan! Pravite da naj „drobice“ pišemo in ne „trohice.“ Nismo tako dobro podkovani, da bi v tem slovničarsko razpravo pisali. Nahaja se pa beseda „trohica“ v slovarjih, rabijo jo uzorni časopisi in tudi naše ljudstvo govori o trohici.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Od 15. aprila dalje so blagi dobrotniki podarili našim revnim dijakom sledeče darove: Gosp. Fr. Majzelj iz Bele cerkve dve vreči fižola; G. Anton Javornik 2 gl.; G. župaik Fr. Schweiger 2 gl.; G. Val. Rak predstoj. južne žel. v Bares-u 10 gl.; G. svetnik Kinsky 3 gl.; slav. glasb. Matica v Novem mestu 7 gl.; Dobrotniki iz mesta in Kandije kot mesečno podporo 22 gl. 80 kr. Neimovan gospod 1 gl.

Podpisani se tem potom najpriporočneje zahvaljuje v imenu podpiranih dijakov proseč še daljne podpore — tem bolj, ker zadnji čas cena živilom raste, kupovati moramo pa odslej za kuhinjo skoraj vse. Dolga bodeta še dva meseca.

Dr. Jos. Marinko.

Darovi za kapelico Božjega groba:

Fani Bobič, iz Novega mesta 1 gl.; neimenovana gospa 10 gl.

Loterijske številke.

Gradec 30. aprila	59	9	51	40	44
Trst 7. maja	37	35	78	42	27

Konjska oprava (Geschirr) je ceno na prodaj. — Kje pové opravništvo „Dol. Nov.“

Gospodarstvo na prodaj.

Na Štajerskem, pol ure od Kozjanske sodnije je na prodaj posestvo, ki meri tri orale njiv in pet orolov travnika s 500 sadnimi drevesi različne vrste obsejanega. Nadalje obstoji posestvo z mlinom na tri tečaje, ležečega na veliki vodi, s hiše v eno nadstropje, s štirimi sobami in kuhinjo, zgoraj ravno tako, ter je pripravna za kako tovarno, ker ima voda 12 konjskih moči. Poslopje je močno zidano in z opeko krito. Proda se pa tudi sam mlin ali vse skup. Posebno prilično pa je posestvo za kakega penzionista, ker je na lepi ravninski legi, ima lep razgled ter leži ob cesti. Na kolodvor v Rajhenburg je dve uri za voziti. — Več se izve pod naslovom: „Poste restante Nr. 44“ pošta Podsreda (Hörberg) Spod. Štajerska.

ZAHVALA.

Za milo sočutje o smrti moje nepozabljene tašče

Ivane Mikoli,

izrekam vsem prijateljem in prijateljicam, kakor vsem znancem, posebno slav. c. kr. uradništvu, blagorodnim gospém in gospodičinam, gg. moščenom in vsem častitim spremljevalcem drage mi rajne k večnemu počitku, najtoplejšo zahvalo.

V METLIKI, 28. aprila 1898

(129)

Marija Mikoli.

ZAHVALA.

Za obile dokaze milega sočutja o bolezni oziroma smrti naše nepozabljive matere, sestre, stare matere, svakinje in tete

Jere Rajec roj. Kerže,

katera je dné 1. maja 1898 ob 5. uri zjutraj po dolgi bolezni v 68. letu svoje dóbe mirno v Gospodu zaspala, izrekamo preč. duhovščini, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem spremljevalcem drage pokojne k zadnjemu počitku, najtoplejšo zahvalo.

Kandija p. N. M., dné 4. maja 1898.

(124)

Žalujoci ostali.

Razglasilo!

Dné 21. maja t. l. ob 11. uri dopoldne vršila se bode v mestni pisarni

dražba

za oddajo pobiranja šotornine in prostornine ob sejnih in tržnih dnevih v Rudolfovem za dóbo treh let, od dné 1. junija 1898 do dné 31. maja 1901. — Izklicna cena 2250 gld.

Dovoljene so tudi pismene ponudbe, vložene do 21. maja pred 11. uro, katerim pa mora biti priključena drščina in sicer 10% izklicne cene v gotovini, listih in knjižicah ali vrednostnih papirjih.

Dražbeni pogoji so v pogled v občinski pisarni.

Mestno županstvo v Rudolfovem,

dné 7. maja 1898.

(126)

Razglas

na člane okrajne bolnišne blagajne v Novem mestu, bivajoče v občinah Toplice, Polane in Čermošnice.

Od 15. maja 1898 naprej se ima vsaki v imenovanih občinah bivajoči oboleli blagajniški član zdraviti po nakazih v. r. c. kr. štabnega zdravnika g. Dr. Ferdinand Trenc-a v Toplicah, pri kateremu bode tudi zdravila prejel. V to svrho se je zgledati pri imenovanem gospodu z blagajniško „izkaznico.“

Okrajna bolnišna blagajna v Novem mestu,
dné 9. maja 1898.

(123)

Načelnik:

Sim. pl. Sladovič.

VABILO

vsem sadjarskim veščakom, vnetim sadjerejcem in sploh pospeševalcem naše sadjereje, da se blagovolé v prid dolenjskega sadjarstva udeležiti

zborovanja sadjerejcev,

katerega priredi

kmetijska podružnica v Novem mestu v četrtek po binkošti t. j. dné 2. junija t. l. ob 10. dopoldne v dvorani mestne hiše v Novem mestu.

Vzpored:

Razgovor o vseh vprašanjih, zadevajočih povzdigo sadjarstva na Dolenjskem, zlasti pa o sledečih vprašanjih:

1.) Kateri kraji na Dolenjskem so posebno pripravi za pridelovanje sadja, in kako bi bilo po teh krajih razširjati umno sadjarstvo in pospeševati sadno kupčijo.

2.) Katera sadna plemena in katere vrste sadja je po teh krajih v veliki meri zasajati, da se povzdigne sadna kupčija, in postane sadjereja bolj dobičkonosna.

Odbor kmetijske podružnice v Novem mestu,
dné 21. aprila 1898.

V. Rohrman,

načelnik.

(120—1)

Küssel in Končan,

trgovina z mešanim blagom v Rudolfovem sprejema

zavarovanja

proti požaru, na življenje, na telesna poškodovanja in proti toči na polju in po vinogradih.

Cene so prav ugodne.

(132—1)

Assecurationi Generali v Trstu.

Trtne škropilnice

v obliki škarij s pipo po 6 gld.

pri

(131—1)

Anton Kajtna v Radečah pri Zidanem mostu.

Trgovski pomočnik, izučen pri mešanem blagu, kateri vže skozi sedem let v eni hiši biva, želi s 1. oktobrom svojo službo premeniti. — Ponudbe sprejema vred. „Dol. Novic“.

(128—1)

Mesarskega pomočnika,

kteri je lepega vedenja, tizen in pripraven za to delo, sprejme takoj proti odplačilu po dogovoru Josip Sušteršič, mesar na Toplicah.

(125)

Prodal bi prostovoljno kakih 6 oralov njiv, ležečih v lepi ravnini blizu Boštanja, zelo rodovitnih, nadalje jeden vinograd in nekaj oralov gozda. Ponudbe vsprejema: Ivan Berce na Kampilji pri Boštani p. Radna (Kranjsko)

(133—1)

P. n.

Priporočam slavnemu občinstvu Novega mesta in okolice svojo novo urejeno

izdelovalnico soda-vode,

v katerej izdelujem izključljivo s pomočjo filtracije s strojem soda-vodo, tako, da za svežo, zdravo in bistro vodo jamčim. Prodajam na veliko in malo.

Z odličnim spoštovanjem

Simeon Sladović plem. Sladoevički,
lekarna „pri Angelju“ in izdelovalnica soda-vode
v Novem mestu. (121-2)

Faranom in obiskovalcem božje poti na Zaplazu

priporočam svojo dobro urejeno gostilno, kjer se dobé dobre jedi in pijače, dalje prodajalno z različnim špecerijskim blagom, železnino in blagom za obleko.

Vabim uljudno k obilnemu obisku, ter obljubujem nizke cene ter dobro postrežbo.

(102-2)

Franc Vinkšel.

160 litrov dobre slivovke

(127)

ima na prodaj

Janez Janežič, Hrastulje pri Škocijanu.

Hiša blizu farne cerkve, pri kateri je tudi nekoliko vrtá, kakor tudi hlev in svinjak, se pod ugodnimi pogoji proda. Hiša je še zel nova ter z opeko krita. — Več se izvé pri lastnici **Amaliji Sitar na Mirni pri Trebnjem.**

(130)

P. n.

Podpisani priporočam prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo zalogo

izdelkov peči in glinene robe

kakor: raznovrstnih proti ognju trpežnih louchenih peči nove sisteme, štedilnih ognjišč ter vseh v stroko spadajočih rečij.

Na zahtevo izdelujem tudi raznovrstne barve, več vrst rujave (braun), zelene, sive, mišje sivo, srebrno sivo, srneno sivo (Rehgrau) in kameno sivo, rumene, višnjeve, bele in pisane (majolika).

Postavljanje se vestno, točno in po nizki ceni izvršuje.

Za dobro blago se jamči.

Franc Piletič,

izdelovatelj peči in glinene robe v Gradacu pri Metliki.

(92-2)

Škropilnica „Candeo“.

Glavna zaloga

je

v Novem mestu

pri

Frane Seidl-nu.

(118-2)

Vino

domačega pridelka

(112-3)

je na prodaj

v grajščini Bainof (Weiuhof) pri Rudolfovem.

Za vsa mizarska dela,

za stavbe, cerkveno in sobno opravo, po najnovejšem slogu

(105-3)

se priporoča

Alojzij Kobe,

mizarski mojster v Metliki, z dovršeno preskušnjo na c. kr. tehnološnem obrtnem muzeju na Dunaju.

Učenec se sprejme v prodajalnico s špecerijskim in železniškim blagom. — Kje pove opravn. „Dol. Novic“.

P. n.

Prečastiti duhovščini, gospodom uradnikom in slav. občinstvu naznanjam ter se priporočam, da imam

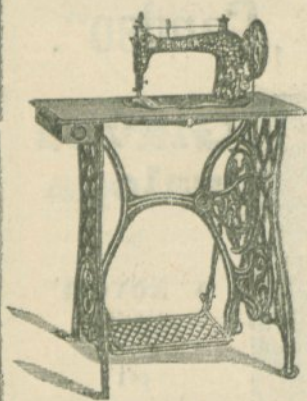
veliko zalogo v suknenem blagu.

Tudi nepremočljive lodne iz kamelnih dlak za haveloke ponudim po najnižji ceni. Tudi obleke izvršujem po najnovejšem kroju in nizki ceni, po dogovoru tudi na obroke. Ustreči hočem vsaki želji cenjenih gg. naročnikov. Za okusno delo jamčim.

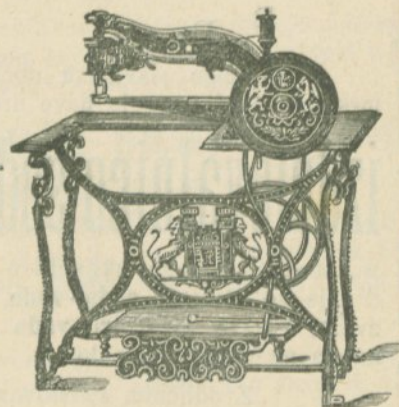
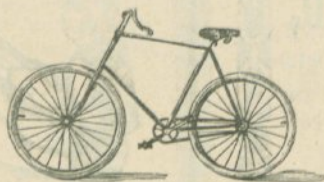
Z odličnim spoštovanjem

(122-2)

Jakob Mikolič.

Berite!

Singerjevi šivalni stroji

so izkušeno le najbolji in se dobivajo v Novem mestu pri

(91--4)

Medvedu.

Priporoča pa tudi kolesa, in svojo novo založeno trgovino z oblačilnim blagom.

Lepa obokana klet je za nizko najemnino koj dati v Novem mestu št. 157. (2-10)

Hiša v najem, pripravna za trgovino, pekarijo ali pa za mizarstvo. Več se izve pod naslovom: „Poste restante 50 v Metliki“. (110-3)

Steinfeldska pivovarna

Bratov Reininghaus

v Gradci

Centralna zaloga v Ljubljani (Šiška)

(zastopništvo M. Zinnauer)

priporoča vležano

marčno in eksportno pivo

v sodčkih in steklenicah.

Zaloga za Novo mesto in okolico

pri gospodu

Anton Jacaz (Jakao),

gostilničar pri g. Brunnerju in pri g. Skaber-netu v Novem mestu. (93-4)

Opravnika

posebno živinarstva ter poljedelstva popolnoma veččega, išče podpisano vodstvo. Letna plača 380 gld., nadomestek za kurjavo 20 gld., stanovanje in svečava (petrolej) prosta. Deputat: mali zelenjadni vrt, liter mleka in liter domače pijače na dan. Službo nastopiti je 6. julija t. l. Prošnje, spremljane s spričevali, pošljejo naj se najdalje do 6. junija podpisanemu vodstvu. Kdor se ni na kaki kmetijski šoli izšolal, naj za to službo ne prosi.

Vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu pri Rudolfovem. (119-2)

Ozkotirni

vozovi iz jekla

za

stavbena podjetja, gozdarstvo in poljedelstvo.

Tovarna za izdelke iz gline i. t. d.

za rečno rabo, za rabo s konji in za parno silo.

Orenstein & Koppel
Prag • Feldbahnfabriken • Budapest
WIEN I., Annagasse 3.

Jeklene železnične šine, kolesa, osi i. t. d.

Najemnina celih prevoznih naprav.

